

7. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 1 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.7.1.1 · Melekleri sınıflandırabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Melek için "Allah'ın emirlerine karşı gelmezler; insan ve cin gibi seçme özgürlüğüne dayalı bir sorumlulukları yoktur" anlamında bir bilgi yazar.	3
a)	İnsan için "İradesi vardır; yaptıklarından sorumludur" yazar.	3
b)	Ayetteki "emirlere karşı gelmeyen ve emredileni yapan" ifadesine dayanarak meleklerin Allah'a isyan etmediğini belirtir.	3
b)	İnsan ve cinlerin ise iyiyi ya da kötüyü seçebildiğini ve bu yüzden sorumlu olduğunu belirtir.	3
b)	İrade ve sorumluluğun varlıkları birbirinden ayıran temel bir özellik olduğu için sınıflandırmada önemli bir ölçüt olduğunu gerekçelendirir.	3

a) Örnek cevap: Melek: Allah'ın emirlerine karşı gelmez, kendilerine emredileni yaparlar; insan ve cin gibi seçme iradesine dayalı bir sorumlulukları yoktur. İnsan: İradesi vardır; yaptıklarından sorumludur.

b) Örnek cevap: Ayette meleklerin Allah'ın emirlerine karşı gelmediği, kendilerine emredileni yaptığı bildirilir. İnsan ve cinler ise iyiyi ya da kötüyü seçebilir; bu yüzden yaptıklarından sorumludur. İrade ve sorumluluk, bu varlıkları birbirinden ayıran en temel özelliktir; yaratıldıkları öz ya da görünüp görünmemeleri bu kadar belirleyici değildir. Bu yüzden önemli bir ölçüttür.

Sık hatalar: Meleklerin de insanlar gibi günah işleyebileceğini düşünmek; Farkı yazıp ölçüt olarak neden önemli olduğunu açıklamamak

2. DKAB.7.1.2 · Ahiret hayatının aşamalarını çözümleyebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I için ba's (yeniden diriliş) yazar.	3
a)	II için haşr (toplanma) yazar.	3
b)	Ba's'ı ölmüş bütün insanların yeniden diriltilmesi olarak açıklar.	2
b)	Haşr'ı diriltilecek insanların hesap için bir araya toplanması olarak açıklar.	2

a) Örnek cevap: I: Ba's (yeniden diriliş), II: Haşr (toplanma)

b) Örnek cevap: Ba's: Kıyametten sonra ölmüş bütün insanların Allah tarafından yeniden diriltilmesidir. Haşr: Diriltilecek insanların hesap vermek üzere bir araya toplanmasıdır.

Sık hatalar: Ba's ile haşrın sırasını karıştırmak; Aşamaların adlarını yazıp ne olduğunu açıklamamak

3. DKAB.7.1.2 · Ahiret hayatının aşamalarını çözümleyebilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Dünya hayatının sınırlı, ahiret hayatının sonsuz olduğunu belirtir.	3
a)	Dünya hayatının sınanma (imtahan), ahiret hayatının karşılık görme yeri olduğunu belirtir.	3
b)	Dünyada yapılan iyi ya da kötü işlerin ahirette karşılık bulacağını belirtir.	2
b)	Bu ilişkiyi bir benzetme, somut bir örnek ya da dünyadaki amel ile ahiretteki karşılığı bağlayan tutarlı bir açıklamayla açıklar.	2

a) Örnek cevap: Dünya hayatı sınırlıdır ve ölümle biter; ahiret hayatı ise sonsuzdur. Dünyada insan yaptıklarıyla sınanır, ahirette ise yaptıklarının karşılığını görür.

b) Örnek cevap: Dünya bir sınav yeri gibidir; insan burada iyi ya da kötü işler yapar. Ahiret ise sınavın sonuçlarının alındığı yerdir. Tıpkı öğrencinin yıl boyunca çalışmasının karnesine yansması gibi, dünyada yapılanlar da ahirette karşılık bulur.

Sık hatalar: Yalnızca süre ya da yalnızca amaç bakımından karşılaştırmak; Ayetteki sınanma ifadesini ahiretteki karşılıkla ilişkilendirmemek

4. DKAB.7.1.3 · Melek ve ahiret inancının insana kazandırdıkları konusunda analitik düşünebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	B'yi umut ve sabır, C'yi adalet duygusu ile eşleştirir.	4
a)	A ve D'yi sorumluluk - dürüstlük ile öz denetime eşleştirir (A: öz denetim, D: dürüstlük eşleştirmesi de tam puan alır).	3
b)	Seçtiği karttaki davranışı ilgili inançla (yazıcı melekler, ahirette karşılık, mutlak adalet) doğru biçimde ilişkilendirir.	3

a) Örnek cevap: A: sorumluluk ve dürüstlük; B: umut ve sabır; C: adalet duygusu; D: öz denetim.

b) Örnek cevap: C kartında Zeynep, ahirette Allah'ın mutlak adaletle hükmedeceğine inandığı için dünyada hakkını alamasa bile öfkesine yenilmiyor; hakkının kaybolmayacağını biliyor.

Sık hatalar: Davranışı yalnızca tekrar etmek, inançla ilişkilendirmemek; Kartları birden fazla aynı kazanımla eşleştirip diğerlerini boş bırakmak

5. DKAB.7.1.3 · Melek ve ahiret inancının insana kazandırdıkları konusunda analitik düşünebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Amcanın hatayı fark edince düzeltmesini ve fazla parayı iade etmeye çalışmasını hesap verme inancıyla ilişkilendirir.	3
a)	Kimse fark etmese de kul hakkına dikkat ettiğini (iç denetim) belirtir.	3
b)	Ticaret dışında bir alandan örnek verir (ör. kamu malını korumak, emanete sadakat, sınavlarda dürüstlük, trafik kurallarına uymak).	3
b)	Bu davranışın toplumda güven ve adalet ortamına katkısını açıklar.	3
b)	Birey ile toplum arasındaki bağı kurarak analizini tamamlar (ör. dürüst bireyler çoğaldıkça denetime daha az ihtiyaç duyulur).	3

a) Örnek cevap: Amca, hesap gününde her yaptığından hesap vereceğine inandığı için kimse fark etmeyecek olsa bile bozuk tartıyı hemen tamir ettirmiş ve fazla aldığı parayı geri ödemeye çalışmıştır. Müşterinin hakkını üzerinde bırakmanın kul hakkı olduğunu biliyor.

b) Örnek cevap: Bir memur, kamuya ait araç ve malzemeleri kendi işi için kullanmaz; çünkü bunların hesabının sorulacağına inanır. Böyle davranan insanlar çoğaldıkça toplumda güven artar, haksızlık azalır. İnsanlar birbirine güvendiğinde daha az denetime ihtiyaç duyulur ve toplumda huzur artar.

Sık hatalar: Yalnızca bireysel etkiyi açıklamak; Ticaret örneğini tekrar etmek

6. DKAB.7.1.3 · Melek ve ahiret inancının insana kazandırdıkları konusunda analitik düşünebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Kerem'in davranışının dış denetime (kameraya) bağlı olduğunu belirtir.	3
a)	Hilal'in davranışının iç denetime (inanç, vicdan, sorumluluk bilinci) dayandığını belirtir.	3
b)	Dış denetimin her yere ve her ana ulaşamayacağını, kişinin niyetini ve sözlerini denetleyemeyeceğini belirtir.	3
b)	Melek ve ahiret inancının kişiye kimse görmese de doğru davranma bilinci kazandırdığını belirtir.	3
b)	Görüşü bu gerekçelerle tutarlı biçimde değerlendirip bir sonuca ulaşır.	3

a) Örnek cevap: Kerem kamera olduğu için dikkatli davranıyor; kamera olmayınca kuralı çiğniyor. Onun denetimi dışarıdan geliyor. Hilal ise kimse görmese de aynı davranıyor; onun denetimi içinden, inancından ve vicdanından geliyor.

b) Örnek cevap: Bu görüşe katılmıyorum. Kameralar her yere konulamaz; insanın niyetini, sözlerini ve kimsenin görmediği anlarını denetleyemez. Melek ve ahiret inancı ise kişiye her an Allah'ın bildiği ve yaptıklarının kaydedildiği bilincini kazandırır. Bu iç denetim, kişiyi kimse görmese de doğru davranmaya yöneltir. Bu yüzden dış denetim yararlı olsa da tek başına yeterli değildir.

Sık hatalar: İç ve dış denetimi adlandırmadan karşılaştırmak; Görüşü gerekçe göstermeden reddetmek ya da kabul etmek

7. DKAB.7.1.4 · Nâs suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	İçinden geçen "kimse fark etmez" düşüncesini surede geçen vesveseyle ilişkilendirir.	3
a)	Vesvesenin insanı sinsice kötülüğe yönelttiğini belirtir.	3
b)	Allah'a sığınmanın Ömer'e kötü düşünceye karşı güç ve kararlılık vereceğini belirtir.	2
b)	Ömer'in yapabileceği uygun bir davranışı yazar (ör. parayı geri vermek, düşüncüyü hemen uzaklaştırmak, güvendiği birine danışmak).	2

a) Örnek cevap: Ömer'in içinden geçen "Kimse fark etmez, parayı al." düşüncesi surede sözü edilen vesvesedir. Vesvese, insanı sinsice kötülüğe yöneltir.

b) Örnek cevap: Sureyi okuyup insanların Rabbine sığınmak, Ömer'e kötü düşünceye karşı direnme gücü ve kararlılık verir. Ömer ayrıca fazla parayı hemen kasiyere geri vermeli ve bu düşüncüyü tekrar aklına getirmemelidir.

Sık hatalar: Vesveseyi dışarıdan gelen bir söz olarak düşünmek; Sığınmayı tek başına yeterli görüp davranışa yer vermemek

8. DKAB.7.2.1 · Hac ve umre ibadetlerini çözümleyebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Birinci değeri belirler (ör. eşitlik, kardeşlik, sabır, kendini kontrol etme) ve dedenin sözlerindeki bir ayrıntıyla gerekçelendirir.	5
a)	İkinci değeri belirler ve dedenin sözlerindeki bir ayrıntıyla gerekçelendirir.	5
b)	Kalabalık ve yorgunluk içinde kavga etmemenin sabır ve öfkeyi kontrol etmeyi gerektirdiğini belirtir.	3
b)	Bunun barış, kardeşlik ya da kendini kontrol etme değeriyle ilişkisini açıklar.	2

a) Örnek cevap: Eşitlik: Dede, herkesin aynı sade ihram örtüsünü giydiğini, zenginle fakirin ayırt edilemediğini anlatıyor. Kardeşlik: Farklı ülkelerden, farklı dilleri konuşan insanların aynı yerde birlikte ibadet ettiğini, birbirine yardım ettiğini söylüyor.

b) Örnek cevap: Hacda milyonlarca insan aynı yerde, sıcakta ve kalabalıkta bulunur. Ayet bu ortamda kavga etmeyi yasaklar; bu da kişinin sabırlı olmasını, öfkesini kontrol etmesini gerektirir. Böylece hac, insanlar arasında barışı ve kardeşliği güçlendirir.

Sık hatalar: Değeri belirleyip dedenin sözleriyle gerekçelendirmemek; Ayetteki ifadeyi değerlerle ilişkilendirmeden tekrar etmek